

In de afgelopen jaren heeft Hans Renders (1957), universitair hoofddocent journalistiek aan de Rijksuniversiteit Groningen, zich bijzonder verdienstelijk gemaakt voor het biografische genre in Nederland. Niet alleen recenseerde hij talloze levensbeschrijvingen in week- en dagbladen, ook publiceerde hij zelf twee lijvige schrijversbiografieën: zijn Tilburgse dissertatie *Zo meen ik dat ook jij bent* (1998) over Jan Hanlo en *Wie weet slaag ik in de dood* (2004) over Jan Campert. Bovendien stond Renders, samen met de toenmalige nester van de Nederlandse journalistiek Harry Lockfeer, aan de wieg van het Biografie Instituut. Met financiële steun van de Stichting 'Democratie en Media' (voorteen Stichting *Het Parcoul*) ging dat in september 2004 bij de Groningse Letterenfakulteit van start. Als (eerste) onderzoeksthema van 'zijn' instituut koos directeur Renders ervoor om de 'biografische connectie tussen journalistiek en culturele instituties' te bestuderen. Het is een keuze die tegen de geschetste achtergrond misschien begrijpelijk lijkt, maar daarmee nog allerm minst vanzelfsprekend is.

Het koste wat kost een verband willen leggen tussen biografie en journalistiek kan ook doorslaan. En dat gebeurt in *De zeven hoofdzonden van de biografie*, een uitgewerkte versie van de inaugurele rede waarmee Renders op 4 maart 2008 in Groningen het ambt van bijzonder hoogleraar in de Geschiedenis en Theorie van de Biografie, vanwege de eerdergenoemde Stichting Democratie en Media, aanvaardde. In een woest meanderend betoog vol onverhoedse associaties tracht Renders een verband te leggen tussen het ontstaan, in het Inkerbellum, van de moderne, kritisch-interpretatieve biografie enerzijds en de gelijkrijdige opkomst van de reportagejournalistiek anderzijds. Over de aard van die relatie is hij echter allesbehalve duidelijk. Want wat aan het begin van zijn beschouwing nog een parallelle ontwikkeling heer (7), gaat, door een weinig precieze betoog, gaandeweg over in een causaal verband (26, 32-33, 49-50). Renders verwijst wel naar wat buitenlandse publicaties die tegen zijn bewering aanleunen, maar die haar nooit ten volle ondersteunen. Zou de wens hier wellicht de vader zijn van de gedachte?

In zijn rede trekt Renders fel van leer tegen *Biography. A brief history*, het in maart 2007 verschenen overzichtswerk van Nigel Hamilton, oud-directeur van het Britse Biografie Instituut en eveneens Professor of Biography'. Hij noemt zijn collega een man met 'vreemde opvattingen' en van grote woorden' (14), wat hem overigens niet belet enkele originele zienswijzen aan diens boek te ontleen, zoals die over Rodins onthullende beeld van Balzac, Citizen Kane als toonzette nde 'biopic' en Sargents te blote portret van Madame X

(15-16). Misschien is Renders zo op Hamilton geboren omdat deze in zijn overzicht vasthoudt aan de traditionele Angelsaksische visie dat het ontstaan van de moderne biografie aan het begin van de twintigste eeuw een reactie was op de toenmalige verheerlijkende en seksloze 'Victorijanse biografie'. En aan deze zogeheten 'Stracheyan revolution' kwamen in Hamiltons optiek nu eenmaal geen journalisten te pas.

Toch is de relatie tussen biografie en journalistiek - juist omdat die voor hem zo vanzelfsprekend is - niet het hoofdthema van Renders' oratie. Dat zijn immers de in de titel genoemde zeven hoofdzonden uit de Rooms-katholieke

traditie - luheid, onmatigheid, gramschap, bezucht, hoogmoed, afgunst en wellust - die hij gebruikt om de verneende dwalingen van biografen te rubriceren. Althans, dat was zijn bedoeling, want om een sante opsomming te voorkomen worden die hoofdzonden, zonder ze met name te noemen, een beetje over mijn verhaal uitgesmeed, zo vertelde hij aan interviewster Elsbeth Etry in *NRC Handelsblad* (7-3-2008). Voor de lezer is dat dus zoeken geblazen! Maar

gelukkig heeft Etry ze in haar interview wel overzichtelijk bij elkaar geplaatst. Uiteindelijk vond deze lezer slechts vier van de zeven hoofdzonden in Renders' tekst terug: luheid oftewel het vertichten van onvoldoende onderzoek (38), onmatigheid oftewel een misplaatst streven naar volledigheid (45-46), gramschap oftewel een biografie schrijven met een bevooroordeeld uitgangspunt (46-47) en hebzucht oftewel de wens *casu quo* de pretentie van de biograaf om regelmatig ook romancier te zijn (39). De laatstgenoemde hoofdzonde valt bij Renders samen - zo blijkt uit Etry's exegese - met die van de hoogmoed en de afgunst, wat waarschijnlijk de reden is waarom beide onvermeld blijven.

De zevende hoofdzonde, die van de wellust, wordt evenmin als zodanig door Renders genoemd, maar er wordt door hem wel in tweeërlei opzicht aan geteferereerd. Allereerst in de relatie die hij legt tussen de boulevardjournalistiek en de commemoratieve biografie en in zijn afwijzing van Hamiltons bewering dat interpreterende levensbeschrijvingen pas ontstonden toen 'biografen aandacht kregen voor wellustigheden uit het leven van hun held' (13). In de tweede plaats vormt de mate waarin aan het seksuele leven van de beschrevene aandacht wordt besteed voor Renders een belangrijk criterium om te kunnen vaststellen of het om een 'goede' of een 'slechte' biografie gaat. Dit kwalitatieve onderscheid tussen wat hij - in navolging van Carl Rollyson - 'low' en 'high biography' noemt, zouden wij als het derde thema in Renders' oratie kunnen aanmerken.

Een 'high biography' is volgens Renders grondig en uit-

ALGEMEEN

Oratio pro domo

Hans Renders, *De zeven hoofdzonden van de biografie*. ● Over biografen, historici en journalisten (Amsterdam: Bert Bakker 2008) 64 p., ill., € 15,-
ISBN 978-90-351-3317-4.

voerig gedocumenteerd, interdisciplinair van aanpak en per definitie kritisch en interpretatief van aard, maar is *sine ira et studio* en met slechts functionele aandacht voor het intieme leven geschreven. Zij probeert antwoorden te geven op tevoren gestelde, actuele onderzoeksvragen, behoort ondubbelzinnig tot de non fictie en plaatst de hoofdpersoon in een bredere context, een hoofdpersoon die uiteraard al wel moet zijn overleden. Iedere levensbeschrijving die niet aan deze strenge criteria voldoet, wordt door de nieuwbenoemde

hoofdc commissaris van de biografiepolitie onverbiddelijk van het predikaat 'low biography' voorzien. Welk een *Umwertung aller Werte!* Zo veranderen vele vertrouwde rolmodellen in het eertijds zo liberale biografieënland, als bij toverslag, in zondaren van de ergste soort.

A. J. C. M. Gabriëls

Instituut voor Nederlandse Geschiedenis